

СТАНОВИЩЕ

от проф. д. н. Малина Николова Новкиришка-Стоянова,
преподавател по Римско право в Нов български университет

**относно: конкурс за заемане на академичната длъжност
доцент по професионално направление 3.6. Право
(Конституционно право), обявен от Нов български
университет в ДВ, бр. 41 от 18.05.2021 г.**

I. ОЦЕНКА ЗА СЪОТВЕТСТВИЕ С МИНИМАЛНИТЕ НАЦИОНАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ И ИЗИСКВАНИЯТА НА НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

В ДВ, бр. 41 от 18.05.2021 г. е обявен конкурс за заемане на академичната длъжност доцент по професионално направление 3.6. Право (Конституционно право) в Нов български университет за нуждите на Департамент Право.

Единствен участник в конкурса е гл. ас. д-р Деяна Димитрова Марчева. Тя е представила изискуемите за участие в конкурса документи, според които се удостоверява изпълнението на условията и изискванията по Закона за развитие на академичния състав в Република България и правилника за прилагането ми, както и на допълнителните изисквания на Нов български университет за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.6. Право, както следва:

- кандидатът Деяна Марчева е придобила образователна и научна степен „доктор“ по право през 2011 г. на тема „Публично-частно партньорство /административноправни аспекти/“

- представен е хабилитационен труд- монография със заглавие „Конституционният принцип на правовата държава“, издание на НБУ, 2021 г., ISBN 978-619-233-145-0, 429 с.

- кандидатът е заемала длъжността главен асистент в Нов български университет повече от две години (от 2016 г. и до момента) и отговаря на минималните национални изисквания по чл. 2б от ЗРАСРБ, а също и на допълнителните условия на НБУ по чл. 58, ал. 1 от Наредбата за развитие на академичния състав в НБУ.

- няма доказано по законоустановения ред плагиатство в представените за конкурса научните трудове на кандидата.

Считам, че кандидатурата на гл. ас. д-р Деяна Димитрова Марчева съответства напълно на минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет за заемане на академичната длъжност „доцент“, а по редица показатели са събрани и повече от необходимите точки.

II. ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА (ТВОРЧЕСКА) ДЕЙНОСТ И РЕЗУЛТАТИ

1. Оценка на монографичния труд, включително оценка на научните и научно-приложните приноси на автора.

Кандидатът гл. ас. д-р Деяна Марчева е представила хабилитационен труд- монография със заглавие „Конституционният принцип на правовата държава“, издание на

НБУ, 2021 г., ISBN 978-619-233-145-0 Това е едно значително произведение с общо 429 с. Прави впечатление и богата библиография от 206 съчинения на български език, и 212 съчинения на чуждестранни автори, предимно на английски език (с. 398-420).

Монографията има модерна структура, която следва една оригинална логическа последователност. На преден план е поставена концепцията за правовата държава при действието на Търновската конституция и най- ранното (анонимно) съчинение по темата. Следва обобщение на изследванията по темата, като след това се поставя акцент на три основни концепции, които влияят върху някои съвременни възгледи за правовата държава- в епохата на социализма (гл. II), в Древна Гърция (гл. III) и на национал- социализма (гл. IV).

Особено интересно е поставянето на проблематиката за законността и господството на правото като основа на изследването на две исторически генеалогични форми. Сама по себе си тази част на монографията-глави III и IV (с. 263-392) представлява един особено оригинален принос, тъй като проблематиката е представена в един полюсен аспект- идеите за правовата държава в Древна Атина и дебатите за правовата държава в нацистка Германия.

Собствена научна позиция кандидатката изразява и аргументира при изследването на понятието за правова държава в епохата на социализма в България, като го поставя в обвързаност със социалистическата идеология. Тя представя и реалните измерения, в които се превъплъщава това понятие, включено в двете социалистически конституции. В работата има множество контрапункти, в които се преплитат практики на различни нива, за да обосноват отделните аспекти на правовата държава, винаги поставяни в конкретен исторически, идеен и политически контекст.

Темата за правовата държава е особено актуална в последните години. По нея има политически и правни дебати, засяга се в множество решения на Конституционния съд, има и много изследвания от различни аспекти както на български, така и на други езици. Основното достойнство на монографията на д-р Деяна Марчева е, че е успяла да „филтрира“ изследването и да го сведе до една научно неутрална позиция, с правна аргументация и изводи, които могат да бъдат особено полезни именно във връзка с правното понятие за правовата държава.

Могат да се отбележат и някои други значими научни приноси, сред които следва да се акцентира най- вече на монолитното изграждане на съчинението с една ясна структура и научна позиция. За първи път в конституционноправната литература е направено обобщение на концепцията за правовата държава от създаването на новата българска държавност след 1878 г. при действието на Търновската конституция и в следващите исторически периоди. Представена е конституционноправната доктрина в България в нейното развитие по темата, като тя е коментирана с оглед на актуалната към даден момент реална ситуация на състоянието на законността в България. От особено значение е обхващането на всички решения на Конституционния съд с развитието на практиката, анализирана в контекста на конкретната казуистика на поставените пред Конституционния съд въпроси за конституционност на отделни разпоредби на законите. Наред с това са приведени становища и на чуждестранни автори, като се откроява оригиналният български принос в теорията за правовата държава.

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации, направени след назначаването на академичната длъжност „гл. асистент“, вкл. оценка на изискването за рецензираност на изданията.

За участие в конкурса кандидатът д-р Деяна Марчева представя 21 статии, публикувани в реферирани и индексирани списания и сборници. Те могат да се обобщят в няколко групи:

- проблеми на конституционализма- в статиите „Възникване на писаните закони в Древна Гърция“, „Конституция без конституционализъм“, „Що е то социалистическа правова държава“, „Социалистическото равнопоставяне на жените“;
- проблеми на правната теория- в статиите „Съдия и справедливост“, „Правото да имаш права“, „Независимият европейски прокурор“, „Към „Юридическото въображение“ на Джеймс Бойд Уайт (Защо има смисъл от право и литература“, „Към публичноправно понятие за авторитет“;
- проблеми на административното право, разгледани в статиите „Делегирането в административното право на Европейския съюз“, „Граници на прокурорския надзор върху администрацията върху администрацията в правовата държава“, „Обща характеристика на административния контрол в Европейския съюз“, „Правна рамка на методите за изпълнение на бюджета на Европейския съюз“, „Към понятието за административна процедура“, „Към понятието за глобално административно право“;
- проблеми, свързани със защитата на правата на човека- в статиите „Имат ли човешки права футболните хулигани?“, „Към изобретяването на човешките права“, „Правата на човека като конституционен принцип на правото на Европейския съюз“.

Всички представени статии разкриват един завършен учен, който умело открива най-актуалните теми и развива собствена оценка, открито полемизира с утвърдени теории и автори, когато счита, че са налице достатъчно аргументи за отстояване на позиция, различна от традиционната. В обобщен план кандидатът обхваща една твърде обемна материя, като от нея подбира най- значимите и чувствителни проблеми и прави опит да даде свое разрешение.

Отличната езикова подготовка на кандидата, отразена във водените курсове по юридически английски език, е реализирана и чрез няколко статии на английски език по проблемите на административното право: „Chapter: Bulgaria“, In: (eds. Wayne Visser) World Guide to Sustainable Enterprise, която представя аспекти на устойчивите предприятия в България по предварително зададена матрица от въпроси и „Administrative Culture in Bulgaria: Sources, Foundations and Transitions“ – In: International Journal of Public Administration, в която се изследва уникалният исторически опит на българското общество за оформяне на административната култура в България. С тези публикации д-р Деяна Марчева допринася съществено за популяризирането на българската правна наука сред чуждестранната правна общност.

3. Цитиране от други автори.

Кандидатът в конкурса д-р Деяна Марчева е представила сведения за открити от нея 26 цитирания от авторитетни български учени, както и три цитирания на статията ѝ „Administrative Culture in Bulgaria: Sources, Foundations and Transitions“ от чуждестранни автори. Със сигурност би могло да се открият и други цитирания предвид на значимостта и актуалността на разработваните от д-р Деяна Марчева проблеми, особено в последно време

в контекста на множество форуми и издания относно върховенството на правото, правовата държава и нейните измерения и защитата на човешките права. Но и тези, които са посочени, са напълно достатъчни да подкрепят извода за значимостта на публикациите на кандидата, които служат като аргумент и при други правни изследвания.

III. УЧЕБНА И ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Деяна Димитрова Марчева е назначена за асистент в НБУ през 2014 г., а след провеждане на конкурс е назначена за главен асистент през април 2016 г. Преподавателската ѝ дейност е основно по конституционно право, като от учебната 2015/2016 г. тя води семинарни занятия по тази дисциплина, както и на лекции по избираеми учебни дисциплини в програма „Право“ на Нов български университет, вкл. сравнително конституционно право.

В периода 2013-2016 г. тя води и четирисеместриален курс по английски език за юристи, който е задължителен за студентите по право в НБУ (показател 3.41 от таблицата за индивидуална оценка).

От справката-самооценка и доказателствата към нея е видно, че д-р Марчева е предложила и разработила два нови за програма „Право“ избираеми курса – „Административно право на ЕС“ и „Обществени поръчки, концесии и публично-частно партньорство“. Подготвила е множество авторски учебни материали по водените учебни дисциплини, качени за ползване от студентите в Moodle. В документацията по настоящия конкурс са представени разпечатани авторски разработки на гл. ас. д-р Деяна Марчева по теми в курса „LAWN 217 Упражнения по конституционно право“, вкл. въпроси, диаграми, блок-схеми, таблици.

Гл. ас. д-р Деяна Димитрова Марчева е получила средна оценка Мн. добър 4.44 (при максимална оценка 5.00) от анкетите за удовлетвореност на студентите от курса „Упражнения по конституционно право“ за последните 10 семестъра (показател 3.35 от таблицата за индивидуална оценка).

Кандидатът е участвала в организацията и съставителството на сборниците с докладите на две национални научни конференции - „25 години департамент „Право“ на НБУ“ (2016 г.) и „Научни четения в памет на Кристиан Таков „Предизвикателства към правото“ (2020 г.). Тя е един от инициаторите и организаторите на общоуниверситетския семинар „Права на човека“ на Нов български университет, който се провежда от 2016 г. до сега. Основател е и на кръжок „Право и литература“ за студенти от НБУ.

Гл. ас. д-р Деяна Димитрова Марчева развива своите компетенции и като участва в обучения, организирани от НБУ за преподавателския състав, свързани с библиотечни и информационни услуги, с работата с научен електронен архив на НБУ и др.

Със своята активна преподавателска и учебна дейност гл. ас. д-р Деяна Марчева изпълнява нормативните изисквания на закона и допълнителните критерии на Нов български университет за развитие на академичния състав, заложен в групи Ж, З и И от таблицата за индивидуална оценка.

IV. АДМИНИСТРАТИВНА И ОБЩЕСТВЕНА ДЕЙНОСТ

Кандидатът стриктно изпълнява своите академични задължения като член на департаментния съвет на департамент „Право“ на НБУ и на Програмния съвет на програма

„Право“, работила е и като програмен консултант (2015-2017 г. (показатели И. 47 и 48 от таблицата за индивидуална оценка).

Деяна Марчева членува в национални и международни научни и обществени организации- Съюза на юристите в България и Международното общество по публично право ICON-S (показател Ж. 23 от таблицата за индивидуална оценка). Тя има и обществена дейност като преводач от английски език на академична правна литература (показател Ж. 28 от таблицата за индивидуална оценка).

V. ЛИЧНИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ ОТ КАНДИДАТА

Познавам много добре кандидата д-р Деяна Марчева още като студентка и докторантка в Софийския университет, а след това и като асистент в НБУ от 2013 г. до момента. Тя е изключително задълбочен млад учен и обичан преподавател. В дисциплините, които преподава, се стреми да въвежда нови методи и проблематика, като съответно обогатява непрекъснато дидактичната литература. Видно от представената обща библиография нейните научни интереси са към най- актуалните проблеми, поставяни пред българските юристи, които тя разглежда детайлно и в сравнителноправен аспект. Коректен и всеотдаен колега, с особено чувство за отговорност и отзивчивост към студентите.

VI. МНЕНИЯ, ПРЕПОРЪКИ И БЕЛЕЖКИ ПО ДЕЙНОСТТА И ПОСТИЖЕНИЯТА НА КАНДИДАТА

Нямам специални бележки и препоръки относно дейността на кандидата в настоящия конкурс. Смята да изразя надеждата, че тя и занапред ще продължава с тази така многообразна преподавателска и научна дейност и ще постигне още по-значими научни резултати, които да бъдат основа за по-нататъшно академично развитие и издигане престижа на Департамент Право на НБУ.

Поради гореизложеното смятам, че представените документи и научни трудове на д-р Деяна Димитрова Марчева са изцяло в съответствие с изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Изразявам убедено своята положителна оценка за нейната преподавателска, учебна, административна и обществена дейност, както и за научните ѝ приноси в представените научни трудове и предлагам на Научното жури по настоящия конкурс да вземе положително решение и да предложи на Академичният съвет на НБУ да избере гл. ас. д-р Деяна Димитрова Марчева на академичната длъжност „доцент“ на Нов български университет в професионално направление 3.6. Право (Конституционно право).

София, 05.08.2021 г.

Изготвил становището:
(проф. д. н. Малина Новкиришка-Стоянова)